

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

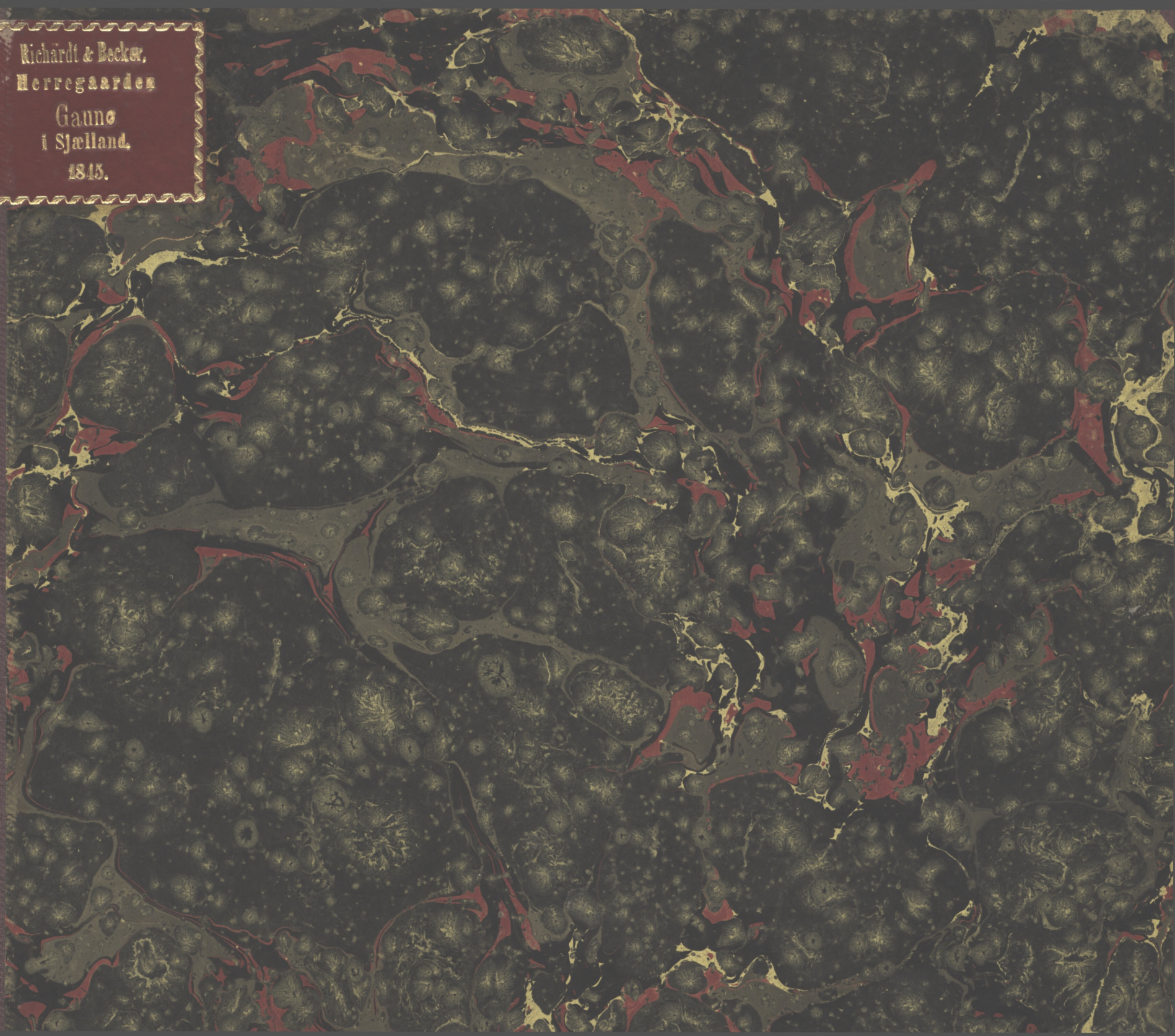
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Becker,
Herregaarden

Gauno
i Sjælland.

1845.

F. Richardt del. J. Hellesen lith.

C.A. Reitzels Forlag.

Em. Barentzen & Co lith. Inst.

GAUNÖ,
i Sjælland.

GAUNÖ,

i Sjælland.

Det af Danmarks stolteste Herresæder er Gaunö, som ligger i Beils Sogn, Hammer Herred i Præsts Amt, paa en Ø i den saakaldte Nestved Fjord, der forresten langt snarere burde kaldes Gaunö Fjord, da Nestved ligger langt oppe i Landet, medens Gaunö er den første Ø i den Bugt, som dannes ved Susæaens Udløb i Østersøen. — Den staaer ved en 400 Alen lang Dæmning, der i Midten er forsynet med en Bro, i Forbindelse med Fastlandet paa Fjordens østlige Side og ligger ikke fuldt en Mil fra Nestved; den drives under Hovedgaarden af samme Navn og er ansat til 106 Td. 6 Sk. frit Hartkorn efter den gamle Matrikel, er altsaa meget betydelig, foruden at endnu de ubeboede Holme Lindholm og Gjængsholm bruges til Græsning for Hovedgaardens Kreaturer. — Hovedgaarden selv er uden Tvivl meget gammel, men tildeels ombygget og moderniseret samt betydeligen foreget i Midten af forrige Aarhundrede ved Geheimeraad Grev Otto Thott, der først forvandlede den til et saa anseligt Slot, som hosstaaende Prospect udviser. Hovedbygningen bestaaer af tre Fløie, hver paa 3 Etager, med et rundt Taarn for hver Ende af den vestre Fløi. Begge Ladegaardene ligge noget tilbage, og den nuværende Besidder har i de seneste Aar forfjønnet Stedet meget ved at nedrive de gamle Bygninger, der tildeels udfyldte Mellemrummet mellem Ladegaarden og Hovedbygningen, som saaledes har faaet en friere Udsigt og navnlig en smukkere og anseeligere Indførsel. — I den vestre Fløi findes et meget smukt Capel, der skal være den gamle Klosterkirke, som dog i Midten af det 17de Aarhundrede er forandret og forfjønnet af Statholder Niels Trolle, hvorfor ogsaa til Grindring Prædikestolen bæres af hans Skjoldemærke, en hovedløs Trolde, ligesom hans og hans Frues Navne findes udvendig paa Muren. I hele Hovedbygningen ere næsten alle Gange og Værelser, — ja for det Meste endog Trapperne — behængte med Malerier, hvoraf der findes en her til Lands sjelden og i nogle Retninger ganske udmærket Samling, thi foruden at der haves endeel kostbare Originaler, især af den hollandske Skole, er her en saa betydelig Samling af danske Adelsmænds Portraiter, som ellers intetsteds i Landet, og disse ere for største Delen Originaler; i den saakaldte Familiestue hænge Grev Thotts Ahner, i et andet Værelse hans Frues, Birgitte Kruses, skjøndt disse sidste ikke ere fuldstændige, og i Familiegalleriet over 100 Portraiter, for største Delen ligeledes af deres Slægtninge; to høist mærkelige Stykker ere Portraiterne af Iver Axelsen Thott til Lilla,

Lehnsmænd paa Gulland i Christian den Førstes Tid, og hans Frue, Magdalene Bonde, Datter af den svenske Konge Carl Knudsen, begge i Guldens stykkes Klæder og uden Tvivl meget gamle, skjøndt vel neppe Originaler. Da næsten alle danske adelige Familier vare beslagtede, gives der ikke mange bekendte Personer i det 16de og 17de Aarhundrede, hvis Portraiter man ikke kan træffe paa i denne Samling, og man kan med største Interesse tilbringe hele Dage med at studere disse gamle Herrer og Damers Ansigter og af deres Physiognomi at slutte sig til deres Character, samt anstille Betragtninger over, hvorvidt denne stemmer med Historien. — I Capellet og det tilstødende Galleri hænge lutter Stykker, hvortil Stoffet er taget af den bibelske Historie, og i et andet Værelse bekendte Mænd og Kvinder fra det øvrige Europa, især en udmærket Samling af franske Kongers Gemalinder og Maitresser. — Endeel Værelser ere conserverede i Rococo-stil, med udfaarne Døre og Firater — hvoriblandt Baabener ikke mangle — med pragtfulde Meubler, indlagte med Porcellain, Sølv og Ibenholt, det Hele elegant vedligeholdt og smagfuldt arrangeret, saa det ikke kan andet end i høi Grad tiltale Besøeren.

Gaunö kaldtes i ældre Tider Gabnø, fordi den laae i Gabet eller Udløbet af Susæaen. Paa den stod der allerede i det 14de Aarhundrede en Herregaard, som rigtignok ikke var nær saa anseelig som den nuværende, hverken af Bygning eller Jordtillæg. Den tilhørte den ældgamle danske Familie Steeg eller maastee snarere en indvandret Slægt af Navnet Stiig, thi den Æneste, der nævnes som Gaardens Eier, bærer et tydsk Fornavn. I Aaret 1400 udstædes der nemlig et Thingsvidne af Sjællands Landsthing, at Niels Tvesen i Sandby og Cecilie Peders Datter af Tyvelse med god Billie skjødte og oplode Dronning Margrethe al den Ret, de havde i Arv fanget efter unge Williken Stiigh, og han efter sine Forældre, i den Hovedgaard, som ligger paa Gabnø; paa samme Tid fik de et Thingsvidne af Thybjerg Herreds Thing, at de vare unge Williken Stiighs rette Arvinger. Samtidig hermed havde en anden tydsk Familie Deel i Gaunö, thi i Aaret 1390 solgte Ridderen Baldemar Bydelsbach Dronning Margrethe sin Andeel i denne Gaard. Endeligen bortbyttede Abbeden og Conventet i Skovkloster eller det nuværende Herlufsholm i Aaret 1402 Klosterets Andeel i Gabnø til Dronning Margrethe og Kong Erik imod Guds i Tyvelse samt Eftergivelse af en Afgift i Penge og Korn,

GAUNÖ,

i Sjælland.

som Kong Valdemar Atterdag havde paalagt Klosteret, — thi han skaaede hverken Lærd eller Læg, hvorfor han ogsaa hvert Dieblit saae sine Undersaatter gribe til Vaaben. — Af det saaledes samlede Gods paa Gauns oprettede Dronning Margrethe nu et Nonnekloster, St. Agnethe til Gre, hvorhen hun flyttede Nonnerne fra det for saa Aar siden i Gladsaxe i Staaene af Entefrue Ida Falk stiftede Kloster af Augustinerordenen, der 1395 havde faaet pavelig Stadfæstelse; Gladsaxe bortbyttede Dronningen til Kronen, men rigelig Erstatning fik Gauns Kloster i de nærmest liggende Byer, skjøndt man ikke med Visshed kan angive dets Størrelse i en saa tidlig Periode, medens man derimod veed at Biskoppen i Roskilde, Peder Jensen Lodehat, var Dronningens virksomme Medhjælper ved denne som ved mange andre Leiligheder og af sit Egget skænkede til det nye Kloster hele Svins i Aaret 1410 samt to Aar efter endnu mere Gods. 1408 fik Klosteret kostbare Kellqvier af St. Gereon og St. Ursula, 1413 rigeligt Udsat af de danske Biskopper og 1437 af Kirkeforsamlingen i Basel, men ellers vides kun saare lidet om dette Nonnekloster, der bestyredes af en Provisor eller Forstander, som Kongen bestiftede og som uden Tvivl allerede i den catholske Tid var ligefrem forlehnet med Klosteret, imod at han skulde forsyne Nonnerne med tilstrækkelig Underholdning. Et saadant Forlehningsbrev paa Klosteret fik Søren Arildsen 1515, Niels Lykke 1519, Mogens Gjøe 1523, efter Reformationen Jochim Vech til Førsløf og Beldringe, 1547 dennes Sviger søn, Claus Hvittfeld til Krumstrup, Landsdommer paa Lolland og Falster, 1549 Jørgen Wille, Kongens Hoffinder eller Drabant i Wedelgarden, 1552 Michel Sehested til Thrudstrup og Grofs-Nordsee, ligeledes Hoffinder, den Sidste paa Livstid og paa Betingelse at han skal bygge og boe i Danmark og, isald han vil gifte sig og tage sig en Egtehustru, at det da skal ske her i Danmark og være en Dansk af Adel; denne Betingelse opfyldte han Aaret efter ved at gifte sig med Regise Gyldenstjerne, der tilligemed ham ligger begravet i St. Peders Kirke i Næstved; han beholdt Gauns til sin Død i Aaret 1583, hvorefter Klosteret blev bortbyttet fra Kronen. Alle ovennævnte Lehnsmænd blev det forøvrigt paalagt at forsyne Nonnerne, som i Klosteret ere eller kommes vorder, med tilbørlig Underholdning, Klæde og Føde, gjøre Riget den tilbørlige Tjeneste, ei tage ny Indfæstning eller Husbondehold af Bønderne, men tværtimod holde dem ved Lov og Ret, ikke sælge eller afhænde Bønderne eller Bønder sønner, ikke forhugge Skovene og ikke jage eller slaae Adelvildt eller stort Vildt; i Lehnsbrevet af 1549 udvidedes dette til at Lehnsmanden heller ikke maatte jage eller slaae Dyr eller Harer i Enemærkeskovene og 1552 endogaa til at han ikke maatte fiske i Klosterets Enemærkesfisevand.

Forinden vi forlade denne Periode, maae vi endnu omtale et Par Sagn, som slutte sig dertil og tjene til at skildre Klosterets Forhold til Naboerne. Med Skovkloster paa den anden Side af Næstved stod Nonneklosteret, hedder det, i

Forbindelse ved en underjordisk Gang, og man veed endnu at paavise det Sted paa Hertufsholm, hvor Nedgangen skal være. Gangen gik under Aaen og Fjorden og maatte være en Mil lang, Historien falder altsaa noget i det Utrolige, men dertil tager Sagnet naturligviis intet Hensyn, veed derimod meget at fortælle om de Besøg, Munkene fra Skovkloster igjennem denne Løngang aflagde hos de hellige Søstre, sikkert alene for at bede Bønner. Engang gik det dog galt, og en Nonne blev grebet i en Kærlighedsforstaaelse med een af Munkene; til Straf blev hun indmuret i en Pille i Kirken eller det nuværende Capel, som endnu paavises, og siden spørger der altid og det saa stærkt, at Folkene ikke gjerne gaar forbi Capellet om Natten, Vægteren ikke vil raabe derudensfor, ja end ikke hans Hund vil gaar derforbi. — Fra en anden Side havde Klosteret ganske anderledes vilde og ryggesløse Naboer, som ikke listede sig hemmeligt igjennem Løngange til de fromme Søstre for at trøste dem i deres Ensomhed, men ved høi lys Dag stormede igjennem Binduer og Dørre, naar man ikke holdt dem forsvarligen lukkede, og da ikke omgiffes Søstrene med det allerfineste Galanteri. Lige Syd for Klosteret laae dengang — som nu — en Stov, og ind i denne gik der fra Fjorden en lille Bugt, hvilken nu er tilgroet med Siv, men dengang danne en ypperlig Havn; her stod en flem Søroverrede ved Navn Basigaard, og de vilde Søhaner hjemfagte meer end een Gang de fromme Søstre, men Himlens Straf ramte dem, og en Nat sank Borgen pludseligt med alle sine ugudelige Beboere; Stedet paavises endnu og er et firkantet Hul, der skal være bundløst; vist er det, at der her hverken groer Siv eller Rør, medens hele den øvrige Bugt er bedækket dermed, og at man ikke uden Forsærdelse kan betragte det Sted, hvor Hævnen ramte de Ugudelige, som aabenbart og ved høi lys Dag vovede at trænge sig ind i et Nonnekloster.

Af det Foregaaende er det klart at Kong Christian den Tredie aldeles ikke havde tænkt paa at ophæve Klosteret og derfor i ethvert Lehnsbrev udtrykkeligen omtalte Nonnerne, som vare eller herefter kunne komme i Klosteret. Frederik den Anden bortbyttede derimod Klosteret, som ved Michel Sehesteds Død var hjemfaldet til Kronen, i Aaret 1584 for Fobisset i Sønderjylland til Hans Johansen Lindenov til Hundslundkloster, Befalingsmand paa Hinds-gavl, hvem det paalagdes at holde Beboerne af Den ved deres gamle Kettergang eller Birkething og dertil at bestikke dem en lovkundig Mand. Godssets Størrelse angives i Magekiftet til een Hovedgaard, 81 Gaarde, 2 Halvgaarde, 1 Mølle og 22 Huse, nemlig Gaunkloster med 17 Gaarde og 7 Huse paa Gauns, 14 Gaarde og 2 Huse i Veils, 4 Gaarde og 2 Halvgaarde i Kettestrup, Kettestrup Mølle, 6 Gaarde og 2 Huse i Basnæs, 12 Gaarde og 3 Huse i Lovs, 28 Gaarde og 7 Huse paa Svins, Veils Kirke, Den Lindholm, som dog skal svare en Td. Smør til Maribokloster, som Skik har været fra Alders Tid, samt Den Bogø, der er mig aldeles ubekendt, og enten maa være Dybsø — som fra

GAUNÖ,

i Sjælland.

gammel Tid af hørte under Hovedgaarden — eller ikke mere cristeret; men maaskee har hørt til det Land, der af Knud Thott blev inddæmnet, thi Bøgs mellem Sjælland og Falster kan ikke menes her. — Hans Lindenov havde ret lagt det an paa Klostergodt, eller snarere Kongen paa hans Eiendomme, som laae inde imellem det Krongods i Jylland, der af Frederik den Anden paa nogle Strøg samlede til et Heelt; Hans Lindenov fik Gaunø, Hundslund og Drøsf Kloster til Bytte for Fobislet og Drennerup i Slesvig samt Vormstrup og Østergaard i Jylland; han skal ialt have ejet 8000 Td. Hartkorn og døde 1596, hans Frue, Margrethe Rosenkrands, 1635; de ligge begge begravne i Hundslund — nu Dronninglund — Kirke i Vendsyssel. Efter deres Død deelttes Godset mellem deres 8 Børn, og Gaunø — betydeligen formindsket — tilfaldt Holger Lindenov, som døde ugift, og derefter hans Broder, Hr. Hans Johansen Lindenov til Juulskov og Hundslundkloster, Befalingsmand paa Hindsgavl, Ridder og Rigsraad, som allerede i Aaret 1614 havde afføbt sin Svoger, Knud Gyldenstjerne til Nagaard og Møgelkær, den Løb i Gaunø Gods, der var tilfaldet dennes Frue, Sophie Lindenov; denne udgjorde 29 Gaarde og 8 Huse, hvortil hørte hele Svins. — Rigsraaden døde 1642 og af hans 10 Børn findes to benævnte til Gaunø, — der isvrigt ved disse Delinger mistede en stor Deel af sit Bøndergodt, — nemlig Jacob Lindenov til Hundslundkloster, som 1672 blev udnævnt til Justitsraad for sin lange og troe Tjeneste, og Henrik Lindenov, der døde barnløs 1653, hans Frue, Sidse Lunge, 1657. Dises Andeel i Gaarden tilfaldt nu den rige Niels Trolle til Trolholm, — nu Holsteinsborg, — Skaffegaard og Kjerregaard, Rigsraad, Admiral og Statholder i Norge, samt dennes anden Frue, Hille Rosenkrands; de foretoge betydelige Forandringer ved Bygningen, hvorfor deres Navne og Vaabener ogsaa findes saavel uden paa Capellets Muur som flere andre Steder paa Gaarden. Statholderen døde i Aaret 1667, og hans Enkefrue saavel som hendes Søn Arved Trolle fik Hovedgaarden og Den Gaunø med Dybsø — baade Lindholm og Gjøngøholm vare komne bort — Veilsø Kirke og endeel Bøndergodt, ialt 505 Td. Hartkorn, hvortil Fru Hille Rosenkrands senere købte en Part af Gaunøes tidligere Gods paa Svins; denne samlede Eiendom — Gaunø Hovedgaard med Dybsø, Veilsø Kirke, samt Bøndergodt i Veilsø, Gaunø, Kettestrup, Abbenæs, Basnæs, Løvs og Svins Byer — bortbyttede de i Aaret 1681 til Geheimtats- og Commerce-Raad Knud Thott til Knudstrup for Næs i Staane, Thotternes ældgamle Besiddelse, og det Lønde Hartkorn imod Lønde Hartkorn; Skjødet udfærdigedes først d. 19de April 1682, og hermed begyndte for Gaunø en ny Periode, thi denne Familie var det først, som hævdede Gaarden til en anseelig Eiendom, der ikke mere saa let taber sig iblandt Mængden af danske Godser.

Knud Thott til Barsbæk, Knudstrup og Næs, nu Trolle, blev tillige med sine Brødre Holger Thott til Marsvinsholm og Søfæde og Tage Thott

til Eriksholm under Krigen mellem Danmark og Sverrig ifølge Kongen af Danmarks Ordre fængslet og bortført til Danmark, den Første 1676, de to Andre 1677, rimeligvis i Anledning af den svenske Konges Befaling, at bringe den hele skaanske Adel længere op i Sverrig, da han havde den mistænkt for at holde med de Danske. Uagtet de tre Brødre bevisligen vare bortførte af en Militaircommando ifølge høiere Ordre, bleve de dog indstævnedes til at møde for en extraordinair Ret i Malmø d. 17 Dec. 1677, og det med ikke engang 4 Ugers Barsel, skøndt de vare i Udlandet; Stævningen blev dem slet ikke forkyndt, men de dømte paa Tre, Liv og Gods, som frivillige Ræmningsmænd, og deres Godser for det Meste skænkede til Dommerne; Dødsdommen fuldbyrdedes paa deres Billede. Da en saadan Fremfærd, som Knud Thott rigtigheden bemærker, maatte løse deres Trostabsæed til den svenske Krone, gif de i dansk Tjeneste, hvor Knud Thott i Aaret 1680 blev udnævnt til Etatsraad, 1682 til Geheimtatsraad og siden til hvid Ridder. 1681 købte han Saltsø med meget tilliggende Gods, hvoriblandt Den Lindholm, ialt 120 Td. Hartkorn, og samme Aar byttede han sig Gaunø til imod Næs, som han altsaa maa have faaet tilbage efter Freden, ligesom Tilfældet uden Tvivl var med hans Brødre; samme Aar ægtede han Birgitte Steel til Ørtøfte og Gammelkjøgegaard, Grev Parsbergs Enke, og bestemte hende Gaunø til Enkesæde; fik kongelig Bevilling at maatte nedlægge de 8 Bøndergaarde paa Gaunø, ialt 37 Td. Hartkorn — de 9 andre vare altsaa tidligere nedlagte — og drive Jorden under Hovedgaarden, imod at udlægge Dybsø — 16 Td. 5½ Sk. Hartkorn — fra Hovedgaardens Tart og lade den bebygge med to Bøndergaarde, samt desuden Østergaard i Ålfens Amt, stor 22 Td. 2 Sk. Hartkorn, der skulde forvandles til 3 Gaarde, og endelig at svare Præsten Refusion for hans Tiende. I Løbet af Aarene 1683—1700 indkøbte han nu endvidere en Mængde Gods, som deels tidligere havde hørt til Gaunø — deriblandt Gjøngøholm samt 23 Gaarde i Svins, Løvs og Kettestrup, hvilkte 1684 ved fgl. Bevilling atter henlagdes under Gaunø Birk, — deels først nu forenedes med denne Eiendom, hvoriblandt Den Gens 1693 med 8 Gaarde — 42 Td. Hartk. — Hovedgaardene Svenstrup 1691 og Øvernæs 1686, hvilkte sidste Gaard — 12 Td. Hartk. — ved en Dom af 22 Oct. 1691 erklæredes for tiendesfri og endnu betragtes som Hovedgaard, hvorimod Svenstrup, der udgjorde 18½ Td. Hartkorn, blev nedlagt og Jorden lagt til Bønderhyen Basnæs. Paa Dybsø bleve de forlangte Gaarde virkelig opførte, men ere siden blevne øde, som der fortælles fordi Ingen kan nære sig paa Den for Rotter og Muus; man seer endnu tydeligt Spor af de tidligere Bygninger, men Den udleies nu til Græsning og skal indbringe 500 Rbd. — Gaardens Bygninger forbedredes betydeligt, flere Jorber bleve tagne i Drift, 240 Td. Land inddæmmede fra Stranden og ifølge fgl. Bevilling af 22. Sept. 1691 underlagte Hovedgaarden, afgiftsfrie indtil „det er kommet til Perfection“; kort sagt, Knud

GAUNÖ,

i Sjælland.

Lhott viste sig som en ganske udmærket driftig Mand, der ingenlunde lod sin Virksomhed som Jorddrot og Godseier lide under de Pligter, hans Embede paalagde ham, thi foruden Medlem af Geheimeraadet var han første Deputeret i Finantserne. Han døde 1702, hvorefter hans Datter, Jomfru Sophie Lhott, fik Gaunö og besad den indtil sin Død i Aaret 1728; derefter hendes Tvillingesøster, Anna Helvig Lhott, Enke efter Etatsraad Jørgen Brahe til Hvedholm. Da disse to Damer imidlertid vare af Knud Lhotts første Ægtefælle med Sophie Brahe, medens han ingen Børn havde med sine to andre Fruer, gjorde hans anden Frues Broderdatter og Arving, Fru Birgitte Steel, Enke efter Geheimeraad Otto Krabbe til Tegholm og Holmegaard, 1736 Indførsel i Gaunö for tilgodehavende 46,069 Rdl. 3 Mk. 12 ß. og satte endnu samme Aar Gaard og Gods til Auction, men blev selv Høistbydende med 31,000 Rdl. Hun døde allerede Aaret efter og bestemte i sit Testament, at af Gaunös det Halve skulde tilfalde hendes afdøde Mandts Arvinger, nemlig ½ Knud Lhotts Brodersøns — Conferentsraad Otto Lhott til Lindersvold og Strandegaard — Fru, Birgitte Charlotte Kruse, og ½ Fruen Birgitte Restorf, som siden blev gift med Jægermester Knud Trolle til Holmegaard; den anden Halvdeel derimod bestemte hun for sin egen Hovedarving, Geheimeraad Iver Rosenkrands til Rosenholm, Tegholm og Ryegaard, som var gift med hendes Broderdatter, Charlotte Amalia Steel; Otto Lhott affjøbte endnu samme Aar de Andre deres Andeel og var nu Eier af Gaunös, Lindersvold og Strandegaard, de tre Godser, som udgjøre det nuværende Baroni Gaunös.

Otto Lhott er lige berømt for sin Kjærlighed til Kunst og Videnskaber, sine herlige Samlinger af Malerier, Mynter, Naturalier, Oldsager &c., sit Bibliothek paa 120,000 Bind, det største, nogen Privatmand i Europa havde eiet, sin Lærdom, Liberalitet og Elfskærdighed; intet Under at han overstraalte sine fleste Samtidige og staaer for vor materielle Tid som en sjelden Mæcen, hvis Navn vil leve saalænge Kunst og Videnskab agtes, ja saalænge Nogen endnu forstaaer og læser Dansk. Hans Biographi er der ikke her Leilighed til at skrive, og jeg maa derfor indskrænke mig til at anføre, at han endte i Aaret 1785 som Geheimeraad, Statsminister, Oversecretair i Cancelliet, Præsæs i Missionscollegiet, Generalkirkeinspector, Patron for Herlufsholms Skole, Ridder af Elephanten, samt Greve. — I Forening med sine to uglte Søstre kjøbte Otto Lhott 1718 Strandegaard, 1732 ægtede han Birgitte Charlotte Kruse, — en Datter af den for sin i Norge mod Carl den Tolvte udviste Tapperhed saa berømte Generalmajor Kruse, — arvede efter hendes Moders Død i Aaret 1736 Lindersvold, 1737 — som allerede omtalt — Andeel i Gaunös, erholdt 1746 til Foræring af Kong Frederik den Femte 28 Gaarde og 9 Huse i Vester-Egitsborg tilligemed Byens Kirke samt Konges- og Kirketiende, — 156 Td. Hartkorn Ager og Eng, 59 Td.

4 St. matr. Liender, — erholdt 1753 ved Magestifte med Kongen — hvilket dog ogsaa meest maa betragtes som Gave, da hans Vederlag var ubetydeligt, — 12 Gaarde og 9 Huse eller 92 Td. Hartk. i Blangsløv og kjøbte desuden af Private endeel Gods, hvilket alt blev lagt under Gaunös Birk. Under 9 Marts 1759 fik han og Fruen facultas testandi og bestemte ved Testament af 4 Juli 1780, at der af deres tre Godser skulde oprettes et Stamhuus, hvilket 1795, 10 Aar efter Grevens Død, udførtes af Executores testamenti, Conferentsraad Schov og Justitsraad Risted, i Forening med Succesfor, Kammerherre Holger Reed & Lhott, der i Mellemtiden havde indkjøbt 122 Td. Hartk. Bøndergods. Holger Reed & til Borggaard, som ved Testamentet udnævntes til Stamhuusbesidder, var Grev Lhotts Morbroders Sønnesøn og døde 1797, hvorefter hans Søn, den nuværende Besidder, Hoffjægermester, Baron Otto Reed & Lhott, tiltraadte Stamhuset, der 1805 oprettedes til Baroni. — Efter Jordebøger af 1831—34 udgjorde Baroniet Gaunös:

1. Hovedgaarde: Gaunös frit Hartkorn 106 Td. 6 St. 1 Alb. med Verne Lindholm og Gjongsholm, Skovsk. 3 St. 1 Fdk. 1 Alb. Ydernæs ufrit Hartk. 12 Td. 2 St. 2 Fdk. 2 Alb. Skovsk. 3 St. Lindersvold frit Hartkorn 39 Td. 5 St. 2 Alb. Hartkorn, Skovsk. 1 Td. 4 St., ufrit Hartkorn 18 Td. 5 St. 2 Fdk. Strandegaard frit Hartkorn 29 Td. 7 St. 2 Fdk. 2 Alb., Skovsk. 4 Td., ufrit Hartk. 30 Td. 7 St. 2 Fdk. 2 Alb.

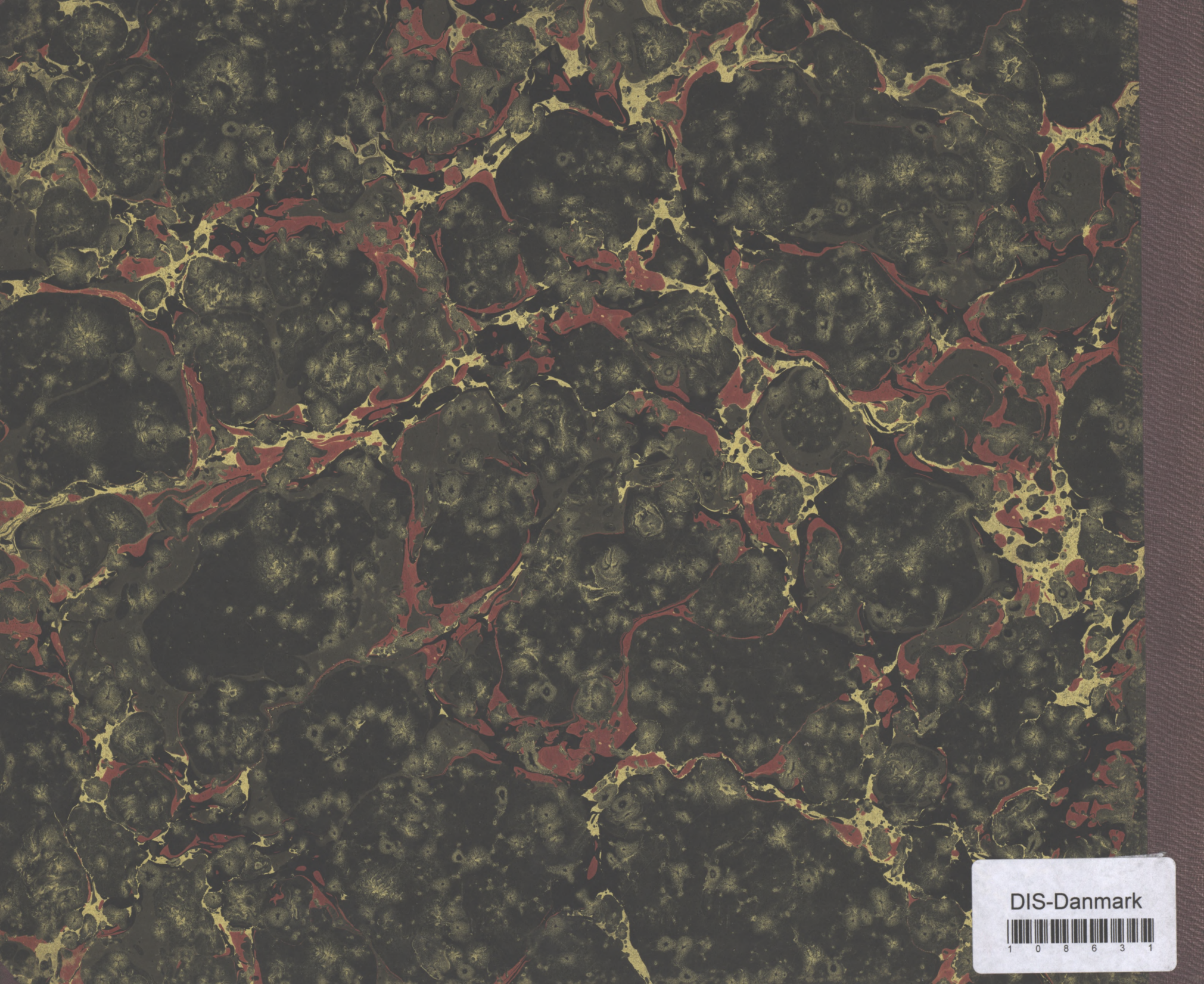
Ialt under Hovedgaardene 238 Td. Hartk. Ager og Eng, 6 Td. Skovsk.

2. Bøndergodset, som er hoverifrit, ligger i Veils, Vester-Egitsborg, Hammer, Mogenstrup, Rjøng, Rønnebæk, St. Mortens, Karrebæk Sogne, samt i Røholdte, Kongsted, Snefere og Farsø Sogne; det udgjør 1685 Td. Ager og Engsk, 40 Td. Skov- og Møllestylds Hartkorn og svarer 8946 Rbd. i Penge, 237 Td. Rug, 1219 Td. Byg, 391 Td. Havre, 142 Lam, 165 Gjæs, 309 Høns og 293 Snefe Æg, foruden endeel Reiser.

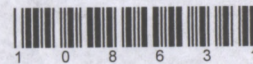
3. Liender. Konges- og Kirketiende af Veils og Vester-Egitsborg, Kirketienden af Sverdborg, Snefere og Røholdte, Kongetienden af Mogenstrup og St. Mortens Sogne, ialt matriculerede for 355 Td. Hartkorn og ydes af 2421 Td. Hartkorn.

Efter den nye Matrikel udgjør Baroniets Hartkorn under Hovedgaarden 172 Td. frit og 49 Td. ufrit, Bøndergodset 1745 Td. Hartkorn.

Til Baroniet skal der desuden høre: 1) Det saakaldte Lhottiske Palais i Kjøbenhavn. 2) Malerisamlingen paa Gaunös med det øvrige Inventarium. 3) En Besætning af 150 Køer paa Lindersvold og Strandegaard. 4) En Fideicommisscapital paa 35,000 Rdl. for Salget af et Bibliothek og Kunstskatte. 5) 54 Stykker Actier i det ostindiske Compagni; disse Fideicommisscapitaler kunne dog, naar beqvem Leilighed tilbyder sig, anvendes til at indkjøbe Jordegods.

DIS-Danmark

1 0 8 6 3 1